

eStudie.no – Norges ledende e-læringsportal - presenterer:

Sykefravær

Skrevet av: Kjetil Sander © Januar 2018

1 Innholdsfortegnelse

1 Innholdsfortegnelse	2
2 Sykefravær	6
2.1 Definisjon av sykefravær og sykenærsvær	6
2.2 Reguleres av arbeidsmiljøloven og folketrygdloven	6
2.3 Norge har ett av verdens høyeste sykefravær	7
2.4 Typer sykefravær	7
2.5 Sykefraværslende	7
2.6 Hvilke sykdommer skaper sykefravær?	8
2.7 Johns dynamiske modell for sykefravær og sykenærsvær	8
2.8 Årsaker til sykefravær	9
2.9 Meldeplikt til NAV, arbeidstilsynet og politiet.....	10
2.10 Sykefraværstatistikk	10
2.11 Sykefravær er ingen privatsak.....	11
2.12 Lovlige og ulovlige spørsmål til den sykmeldte	12
3 Sykepenger	12
3.1 Arbeidstakers varslings av sykefravær	13
3.2 Dokumentasjonskrav av sykefravær	14
3.3 Sykepenger	14
3.4 Arbeidsgiverperioden	15
3.4.1 Selvstendig næringsdrivende	15
3.5 Graderte sykepenger	16
3.6 Arbeidsavklaringspenger.....	17
3.7 Uføretrygd	17
3.8 Arbeidsgiver kan slippe å betale sykepenger.....	17
3.9 Egenmelding	18
3.9.1 Hvem kan bruke en egenmelding ?	18
3.9.2 For hvor lange sykefravær kan egenmelding brukes?	18
3.9.3 Karanteneperiode	19
3.9.4 Arbeidsgiver kan inndra rett til å bruke egenmelding.....	19
3.10 Arbeidsavklaringspenger (AAP)	21
3.10.1 Hvem har krav på arbeidsavklaringspenger?	21
3.10.2 Hva er formålet med arbeidsavklaringspenger?	22
3.10.3 Når kan man få arbeidsavklaringspenger?.....	22
3.11 Aktivitetsplikt	23
3.11.1 Hvor lenge kan du gå på arbeidsavklaringspenger?	23
3.11.2 Hvor mye penger kan du få i arbeidsavklaringspenger?	23
3.12 Uførhet	24
3.12.1 Hva er uførhet?	24
3.12.2 Hvem kan få uføretrygd?.....	25
3.12.3 Tre typer uførhet.....	26
3.12.4 Medisinsk uførhet.....	26
3.12.5 Ervervsmessig og yrkesmessig uførhet	27
3.13 Permisjon	28
3.13.1 Lønnet og ulønnet permisjon	28
3.13.2 Permisjongrunnlag	28

3.13.3	Ulike typer permisjoner.....	29
3.13.4	Velferdspermisjon (ikke lovfestet rett til permisjon).....	32
3.13.5	Kan arbeidsgiver avslå permisjonsøknad?.....	32
3.13.6	Varslingsplikt.....	32
3.13.7	Forskuttering fra arbeidsgiver.....	33
3.13.8	Inntektsopplysninger.....	33
3.13.9	Tvisteløsningsnemnda.....	34
4	Helse og sykefravær	34
4.1	Hva er god og dårlig helse?	35
4.2	Sense of Coherence	36
4.3	Faktorer som påvirker helsen.....	37
4.4	Individuelle helsedeterminanter.....	39
4.5	Psykisk helse	39
4.6	Fysisk helse	39
4.7	Sosial ulikhet i helse.....	40
4.8	Arbeid og dens påvirkning av helse	40
4.9	Psykososiale -og organisatoriske faktorer.....	41
5	Årsaker til sykefravær	42
5.1	Samfunnsforhold.....	42
5.1.1	Sykefraværet øker med sysselsettingsgraden	42
5.1.2	Sykefraværet går opp i oppgangstider (høykonjunktur)	43
5.1.3	Sykefraværet går opp når arbeidsledigheten synker.....	43
5.1.4	Helsevesenet påvirker sykefraværet.....	44
5.1.5	100% sykepengene skaper økt sykefravær	44
5.1.6	Kulturens arbeidsmoral.....	45
5.2	Individuelle forhold	46
5.2.1	Biologisk og genetisk arv	46
5.2.2	Alder.....	46
5.2.3	Kjønn.....	47
5.2.4	Funksjonshemming	48
5.2.5	Utdanning.....	48
5.2.6	Inntekt.....	49
5.2.7	Verdigrunnlag, personlighet og holdninger	50
5.2.8	Livsstil.....	51
5.2.9	Fysisk aktivitet.....	51
5.3	Fysiske, kjemiske og biologiske forhold	51
5.3.1	Fysiske eksponeringer i arbeidet.....	52
5.3.1.1	Generell fysiske belastning	52
5.3.1.2	Tungt fysisk arbeid.....	52
5.3.1.3	Repetitive bevegelser	53
5.3.1.4	Stående arbeid	53
5.3.1.5	Nakke-/ryggfleksjon	53
5.3.1.6	Arbeid med hendene over skulderhøyde.....	53
5.3.1.7	Støy.....	53
5.3.1.8	Lys	54
5.3.1.9	Arbeidstemperatur.....	54
5.3.2	Kjemiske og biologiske eksponeringer.....	55
5.4	Organisatoriske og psykososiale forhold.....	56
5.4.1	Psykososialt arbeidsmiljø	56
5.4.2	Lederstil	57

5.4.3	Høye jobbkrav.....	58
5.4.4	Kontroll over arbeidet.....	58
5.4.5	Krav-Kontroll modellen.....	59
5.4.6	Innsats-belønning modellen.....	59
5.4.7	Jobbkrav-ressursmodellen (JD-R).....	59
5.4.7.1	Jobbkrav.....	60
5.4.7.2	Jobbressurser.....	60
5.4.7.3	Motiverende og belastende prosess.....	61
5.4.7.4	Sykefravær.....	61
5.4.8	Rollekonflikter.....	62
5.4.9	Forutsigbarhet.....	62
5.4.10	Mobbing, trusler og vold.....	63
5.4.11	Sosial støtte.....	63
5.4.12	Sosialt klima.....	63
5.4.13	Lange arbeidsdager/overtidsarbeid.....	63
5.4.14	Skiftarbeid.....	63
5.4.15	Organisasjonsendringer.....	64
5.4.16	Jobbusikkerhet.....	64
5.5	Trakassering.....	64
5.5.1	Krav til trakassering.....	65
5.5.2	Totalforbud mot trakassering på arbeidsplassen.....	66
5.5.3	Alle virksomheter plikter å forbygge trakassering.....	67
5.5.4	Hvorfor oppstår trakassering og mobbing?.....	67
5.5.5	Tiltak mot trakassering og mobbing.....	68
5.5.6	Hva gjør du hvis du blir trakassert?.....	69
5.5.7	Tips for behandling av trakassering.....	69
5.5.8	Arbeidstakers rett til erstatning ved trakassering.....	70
5.5.9	Særlig om oppreisning.....	71
5.5.10	Arbeidstilsynet.....	72
6	Lovverket ved sykefravær.....	72
6.1	Før sykdom: Arbeidsgiveren har ansvar for forebygging og hindring av arbeidsrelatert sykdom.....	72
6.2	Innen 4 dager: Fristen for å levere egenmelding går ut.....	73
6.3	Innen 4 uker: Oppfølgingsplan.....	73
6.4	Innen 7 uker: Dialogmøte 1 med den sykemeldte.....	74
6.5	Innen 8 uker: Aktivitetsplikt.....	75
6.6	Innen 26 uker: NAV vil kalle inn til et dialogmøte 2.....	76
6.7	Arbeidsgiveren er pliktig å iverksette konkrete realistiske tiltak for den sykemeldte.....	77
6.8	1 år sykmelding.....	77
6.9	Den sykemeldte må også bidra.....	78
6.10	Et HMS ansvar.....	78
6.11	Engasjerte og motiverte medarbeidere.....	79
7	Helse - Miljø - Sikkerhet.....	79
7.1	Forberedelsesfasen.....	80
7.2	Informasjonsfasen.....	81
7.3	Kartleggingsfasen.....	81
7.4	Målsettingsfasen.....	81
7.5	Strategifasen.....	82
7.6	Prioriteringsfasen.....	82

7.7 Tiltaksfasen.....	82
7.8 Evalueringsfasen.....	83
8 Forebyggende tiltak mot sykefravær	84
8.1 Individrettede forebyggende tiltak	84
8.1.1 Ny livsstil	85
8.1.2 Fysisk trening.....	86
8.1.3 Psykisk trening.....	86
8.1.4 Opplæring og trening.....	87
8.1.5 Hjelpemidler	87
8.1.6 Utvidet egenmelding.....	87
8.1.7 Kollegaveiledning	87
8.2 Organisatorisk forebyggende tiltak.....	88
8.2.1 Re-konfigurering av organisasjonsstrukturen, organisasjonskulturen og det psykososiale arbeidsmiljøet.....	88
8.2.2 Ergometrisk tilpasning av arbeidsmiljøet	89
8.2.3 Medarbeidersamtaler	89
8.2.4 Jevnlige helse og utviklingsmøter på avdelingsnivå	90
8.2.5 Fokusgrupper og prosjekter	90
8.2.6 Lederutvikling.....	90
8.2.7 Dialogkonferanse.....	91
8.2.8 Forholdet arbeidsgiver, ansatt og lege	91
8.3 Bedrifthelsetjeneste.....	91
8.3.1 Hva kan bedrifthelsetjenesten bistå med?	93
8.3.2 Helsekontroll – for hvem?	94
8.3.3 Arbeidsplassbesøk	95
8.3.4 Fysikalsk behandling	96
8.3.5 Synstest og skjermbriller	97
8.3.6 Uførehetssaker	98
8.3.7 AKAN-saker	98
9 Tilrettelegging og oppfølging av sykefravær.....	99
9.1 Organisatoriske tiltak.....	99
9.2 Psykososiale tiltak.....	100
9.3 Fysiske tiltak.....	100
9.4 Dokumenter oppfølgingen/tilretteleggingen.....	101
9.5 Inkluderende arbeidsliv (IA)	101
9.5.1 Hva er inkluderende arbeidsliv?	101
9.5.2 Målsetning og resultat så langt.....	102
9.5.3 Tiltakspakke.....	103
9.5.4 IA bedrift.....	103
9.5.5 IA arbeidet	104
9.5.6 Lederskap/medarbeiderskap	104

2 Sykefravær

Når du er syk kan du enten velge å gå på jobben selv om du er syk eller du kan gå til legen for å få en sykemelding. Det første kalles sykenærvær, mens det andre kalles sykefravær.

2.1 Definisjon av sykefravær og sykenærvær

Når vi snakker om **sykefravær** mener vi (betydning-definisjoner.com):

"Fravær fra lønnet arbeid på grunn av sykdom eller skade".

Sykenærvær kan defineres som (Johns, 2010):

"å gå på jobb mens du er syk"

Sykefravær er i prinsippet en konsekvens av at en persons arbeidsevne (evne til å utføre arbeidsoppgavene) ikke er tilstrekkelig i forhold til de kravene jobben stiller (Bruusgaard og Claussen 2010).

2.2 Reguleres av arbeidsmiljøloven og folketrygdloven

Hvilke rettigheter en arbeidsgiver og arbeidstaker har i forbindelse med sykefravær er trukket opp i:

- **Arbeidsmiljøloven** - trekker opp lovverket rundt hvordan sykdom skal håndteres på en arbeidsplass, inkludert hvilke rettigheter og plikter arbeidsgiveren og arbeidstakeren har.
- **Folketrygdloven** - gir deg rett til å motta sykepenger i inntil 1 år, [Arbeidsavklaringspenger \(AAP\)](#) i inntil 4 år og [uføretrygd](#) ved mer enn 50% uførhet. Samt hvilke rettigheter partene har for å få denne rettigheten og arbeidsgiveren dekning av kostnadene.